

ВИСНОВОК
про наукову новизну,
теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Добровольської Наталії Леонідівни
на тему «Формування в майбутніх фахівців з інформаційних
технологій англомовної компетентності в читанні та говорінні»,
представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність дослідження. Реформування системи вищої освіти України має на меті підвищення її якості та забезпечення визнання документів про освіту українських фахівців за кордоном. Світ потребує кваліфікованих фахівців з інформаційних технологій, які здатні здійснювати міжкультурну комунікацію, отримувати новий досвід і ділитися ним з колегами, працювати в інтернаціональних командах над професійними проєктами, налагоджувати співпрацю з партнерами за кордоном. Однак, успішне виконання українськими фахівцями з інформаційних технологій цих завдань може бути забезпечене за умови сформованості в них англомовної комунікативної компетентності на рівні B2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями.

Висококваліфікований фахівець у сфері інформаційних технологій повинен розуміти фахові тексти, вміти зацікавити клієнтів продукцією компанії, яку він репрезентує, брати участь в обговоренні виробничих питань, спілкуватися з представниками закордонних компаній, брати участь у міжнародних конференціях і симпозіумах, здійснювати аналіз технічних рішень англійською мовою. Звідси важливість високого рівня сформованості у таких фахівців англомовної компетентності в читанні та говорінні.

Незважаючи на увагу науковців до проблем підготовки фахівців сфери інформаційних технологій, а також питань інтегрованого навчання, проблема формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності в читанні та говорінні залишається недослідженою в сучасній методичній науці. Питання набуває особливої ваги з огляду на недостатню кількість годин, яка зазвичай відводиться на вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти. Звідси й нагальна потреба у розробці відповідної методики з

урахуванням сучасних вимог до змісту, лінгвістичних особливостей професійного англомовного дискурсу сфери інформаційних технологій.

Викладене вище підтверджує актуальність дисертаційного дослідження Н. Л. Добровольської, яка зумовлена необхідністю покращення англомовної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій з огляду на запит суспільства і підвищення кваліфікаційних вимог, потребою вдосконалення рівня сформованості у майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності саме в читанні та говорінні, доцільністю вдосконалення процесу навчання професійно орієнтованого читання і говоріння англійською мовою.

Науковий апарат дослідження відображає досліджувану проблему. Здійснено ретельний аналіз наукової і методичної літератури, досліджено теоретичні передумови для створення методики формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності в читанні та говорінні, обґрунтовано авторську методику, спрямовану на формування у майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності в читанні та говорінні, з дотриманням необхідних умов проведено педагогічний експеримент, сформульовано конкретні висновки та методичні рекомендації за результатами експерименту.

Для досягнення поставленої мети у роботі використано теоретичні, емпіричні, статистичні методи дослідження. Імпонує проведений у роботі ґрунтовний аналіз великої кількості наукових джерел з теми дослідження (346 найменувань, із них 67 – іноземними мовами). Заслуговує на схвалення широкий список публікацій, у яких відображено результати дослідження.

Дослідження Н. Л. Добровольської пов'язане із науковим напрямом діяльності кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Теорія і практика навчання іноземних мов у закладах освіти різних типів» (номер держреєстрації 0118U003128).

Структурування роботи, виклад матеріалу й оформлення дисертації здійснено відповідно до вимог на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Анотація відповідає всім вимогам. У вступі сформульовано об'єкт, предмет,

мету, завдання дослідження, визначено методи реалізації поставлених завдань, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів.

У дисертації Н. Л. Добровольської визначено теоретичні передумови методики формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності в читанні та говорінні. Авторка здійснила детальний аналіз сучасного стану вивчення досліджуваної проблеми, обґрунтувала основні положення, які лягли в основу авторської методики; конкретизувала психологічні передумови взаємопов'язаного формування англомовної компетентності в читанні та говорінні, розглянула лінгвістичні особливості англомовного професійного дискурсу сфери інформаційних технологій; уточнила цілі та зміст формування англомовної компетентності в читанні та говорінні майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Детальний аналіз наукової літератури дав змогу виокремити ідеї, які дослідниця враховує і розвиває, створюючи відповідну методику, а саме: взаємопов'язане формування навичок та вмінь читання і говоріння, трактування читання і говоріння як цілей і засобів навчання, підготовка студентів до усномовленнєвого висловлювання на основі роботи з текстом, використання текстів із метою створення інформаційної та лінгвістичної основи висловлювання, урахування особливостей професійного дискурсу сфери інформаційних технологій, науково обґрунтований відбір навчального матеріалу, залучення механізму переносу навичок та вмінь читання та говоріння, письмова фіксація інформації, власних ідей, оволодіння лінгвосоціокультурними знаннями та вміннями паралельно з навчанням читання та говоріння.

Розгляд і аналіз психологічних передумов навчання читання і говоріння уможливив важливий висновок дослідниці про їх позитивний взаємовплив в умовах взаємопов'язаного навчання, ймовірність переносу сформованих мовленнєвих механізмів, а також умінь, стратегій у процесі інтеграції цих видів мовленнєвої діяльності (с. 54). Заслужовують на увагу визначені тематичні групи лексики сфери інформаційних технологій, особливості комп'ютерної підмови, жанри фахових текстів, на яких потрібно зосереджувати особливу увагу в навчанні студентів – інструкції та описи програмної продукції. Слушним

вважаємо висновок про те, що у навчанні майбутніх фахівців з інформаційних технологій потрібно зосереджувати увагу на формуванні вмінь студентів реалізовувати монолог-презентацію та діалог-обговорення.

Далі у своїй роботі Н.Л. Добровольська описує методику формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності в читанні та говорінні: здійснює відбір професійно спрямованих навчальних текстів, а також виокремлення принципів (необхідності та достатності, поширеності та вживаності, відповідності потребам та інтересам студентів, тематичної цілісності та функціональної обумовленості) та критеріїв (автентичності, професійної значущості інформації, доступності та посильності, послідовності викладу, обсягу тексту) відбору, обґрунтування системи вправ та послідовності їх виконання на підготовчому, основному і завершальному етапах навчання, розробляє модель навчання. Цінним доробком дослідниці є розроблена і детально представлена у тексті роботи система вправ, яка корелює з етапами навчання і складається із чотирьох підсистем. Групи вправ у кожній підсистемі виокремлені з урахуванням психологічних передумов взаємопов'язаного формування навичок та вмінь, лінгвістичних особливостей англомовного професійного дискурсу сфери інформаційних технологій, а також уточненого змісту навчання. Запропоновані два варіанти моделі навчання, побудовані з урахуванням принципів системності, циклічності, варіативності. У варіанті А передбачено цілеспрямоване формування стратегічної усвідомленості студентів за допомогою відповідної підсистеми вправ у межах підготовчого етапу та її подальший розвиток на наступних етапах. У варіанті Б моделі відсутня окрема група вправ на формування стратегічної усвідомленості, яка розвивається на всіх етапах.

У дисертації також детально описані організація, хід та результати експериментальної перевірки ефективності розробленої методики. Отримані результати засвідчили ефективність обох варіантів методики та більшу дієвість варіанту А, який передбачав цілеспрямований розвиток стратегічної усвідомленості шляхом виконання студентами спеціальної підсистеми вправ. Достовірність та об'єктивність одержаних результатів перевірено і доведено

методом кутового перетворення Фішера. Методичні рекомендації показують можливий шлях організації навчального процесу, спрямованого на взаємопов'язане формування у майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності у читанні і говорінні.

Загальні висновки корелюють з попередніми результатами, демонструють перспективи ефективного застосування запропонованої методики формування англомовної компетентності в читанні та говорінні майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Достовірність і обґрунтованість результатів дослідження забезпечується використанням ефективних і адекватних меті та завданням дослідження методів, достатньою та відповідною тематиці роботи джерельною базою дослідження, належною апробацією його результатів на наукових конференціях, успішним упровадженням розробленої методики у навчальний процес чотирьох закладів вищої освіти України.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягають у тому, що в ньому вперше теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено методику формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності в читанні та говорінні, яка передбачає взаємопов'язане та поетапне формування навичок і вмінь читання та говоріння (підготовчий, основний, завершальний етапи); використання системи вправ, що корелює з етапами і включає підсистеми і групи вправ, спрямовані на оволодіння студентами мовленнєвими навичками читання і говоріння, вміннями використовувати стратегії, розуміти фахові тексти, продукувати монолог-презентацію та брати участь в діалозі-обговоренні; реалізацію моделі організації навчання, яка передбачає цілеспрямоване формування навчально-стратегічної компетентності за допомогою відповідних груп вправ;

- удосконалено зміст формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної компетентності в читанні та говорінні, критерії відбору навчального матеріалу;

- подальшого розвитку набуло визначення критеріїв оцінювання рівня сформованості англомовної компетентності в читанні та говорінні.

Практичне значення полягає у відборі навчального матеріалу, розробці комплексів вправ, укладанні методичних рекомендацій для викладачів щодо формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англomовної компетентності в читанні та говорінні, створенні навчально-методичного посібника англійською мовою.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях. Н. Л. Добровольська висвітлила отримані наукові результати відповідно до мети роботи у двадцяти одній публікації. Із них п'ять статей – у наукових фахових виданнях України, які на дату їхнього опублікування внесені до переліку наукових фахових видань України, затвердженого в установленому законодавством порядку. Дві статті надруковані в наукових періодичних виданнях інших держав, з яких одна – в наукометричній базі Scopus з наукового напрямку, за яким підготовлено кваліфікаційну працю здобувачки, дванадцять тез доповідей на наукових конференціях (У тезах доповіді «Hierarchical Interdependence of Language Aspects in Virtual Educational Environment» автором здійснено аналіз психологічних передумов навчання та запропоновано низку мовних та мовленнєвих вправ для навчання видів мовленнєвої діяльності) і один навчально-методичний посібник англійською мовою. Результати дисертації пройшли належну апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях за межами України та в Україні.

ВИСНОВОК

Усі наукові результати, які викладені в дисертаційній роботі та виносяться на захист, авторка отримала самостійно. Зміст дисертації відповідає задекларованій меті, наукові завдання, які поставила здобувачка, вирішено повністю, мету дослідження досягнуто. Анотація, структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. У публікаціях здобувачки відображено основні положення дисертації. Викладене дає змогу зробити висновок про те, що дослідження Н. Л. Добровольської “Формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англomовної компетентності в читанні та говорінні” є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що

сукупно розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для розвитку сучасної педагогіки і методики навчання іноземних мов. Дисертація Добровольської Наталії Леонідівни відповідає вимогам п. 10 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, та може бути представлена у спеціалізованій вченій раді для присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Результати дисертаційної роботи Н. Л. Добровольської обговорено і схвалено на розширеному засіданні фахового семінару кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови 27 серпня 2021 року.

Голова фахового семінару

Доктор філологічних наук,
професор, професор кафедри
німецької філології
та методики навчання німецької мови
ТНПУ ім. В. Гнатюка



В. В. Дребет

Рецензенти:

Доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри
романо-германської філології
ТНПУ ім. В. Гнатюка



О. В. Косович

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
та методики навчання англійської мови
ТНПУ ім. В. Гнатюка

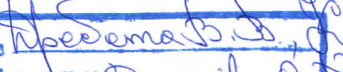
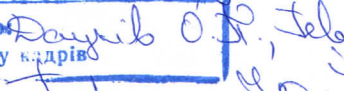



О. П. Дацків

Учений секретар

В. Р. Гевко

30.08.2021 р.

Підпис 
засвідчую 
Началь  відділу кадрів